

TALOUSARVIO 2026 JA TALOUSSUUNNITELMA 2027-2028

HYVINVOINTI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA

Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta

Hyvinvointi- ja vapaa-aika tiliryhmittäin ulkoinen					
Hyvinvointi- ja vapaa-aika	TP 2024	TA 2025(muut.)	TA 2026	Muutos eur	Muutos%
TOIMINTATUOTOT	278 577	316 774	282 474	-34 300	-10,8 %
Myyntituotot	13 736	9 333	42 400	33 067	354,3 %
Maksutuotot	53 197	98 283	92 500	-5 783	-5,9 %
Tuet ja avustukset	105 369	55 058	49 393	-5 665	-10,3 %
Vuokratuotot	105 440	152 900	96 781	-56 119	-36,7 %
Muut tuotot	835	1 200	1 400	200	16,7 %
TOIMINTAKULUT	-1 409 584	-1 324 887	-1 362 946	-38 059	2,9 %
Henkilöstökulut	-943 807	-956 240	-985 431	-29 191	3,1 %
Palkat ja palkkiot	-785 469	-786 400	-803 638	-17 238	2,2 %
Henkilösivukulut	-158 338	-169 840	-181 793	-11 953	7,0 %
Eläkekulut	-144 002	-146 198	-149 722	-3 524	2,4 %
Muut henkilösivukulut	-14 336	-23 642	-32 071	-8 429	35,7 %
Palvelujen ostot	-263 389	-234 707	-212 422	22 285	-9,5 %
Asiakaspalvelujen ostot	-34 686	-32 141	-12 100	20 041	-62,4 %
Muiden palvelujen ostot	-228 703	-202 566	-200 322	2 244	-1,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-106 587	-80 974	-111 771	-30 797	38,0 %
Avustukset	-38 196	-22 300	-31 300	-9 000	40,4 %
Muut toimintakulut	-57 605	-30 666	-22 022	8 644	-28,2 %
Vuokrat	-8 820	-9 596	-3 297	6 299	-65,6 %
Muut toimintakulut	-48 785	-21 070	-18 725	2 345	-11,1 %
TOIMINTAKATE	-1 131 007	-1 008 113	-1 080 472	-72 359	7,2 %
Poistot ja arvonalentumiset	-127 153	-155 297	-123 593	31 704	-20,4 %
Suunnitelman muk.poistot	-127 153	-155 297	-123 593	31 704	-20,4 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-1 258 160	-1 163 410	-1 204 065	-40 655	3,5 %

Sitovuustasoittain

Hyvinvointi ja vapaa-aika sitovuustasoittain ulkoinen					
	TP 2024	TA 2025(muut.)	TA 2026	Muutos eur	Muutos%
Hyvinvointi ja vapaa-aika yhteensä					
Toimintatuotot	278 577	316 774	282 474	-34 300	-10,8 %
Toimintakulut	-1 409 584	-1 324 887	-1 362 946	-38 059	2,9 %
Toimintakate	-1 131 007	-1 008 113	-1 080 472	-72 359	7,2 %
Suunnitelman muk.poistot	-127 153	-155 297	-123 593	31 704	-20,4 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-1 258 160	-1 163 410	-1 204 065	-40 655	3,5 %
Hyvinvoin ja vapaa-ajan hallin	TP 2024	TA 2025(muut.)	TA 2026	Muutos eur	Muutos%
Toimintatuotot	3 848	0	0	0	0,0 %
Toimintakulut	-113 506	-68 188	-78 656	-10 468	15,4 %
Toimintakate	-109 658	-68 188	-78 656	-10 468	15,4 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-109 658	-68 188	-78 656	-10 468	15,4 %
Kirjastopalvelut	TP 2024	TA 2025(muut.)	TA 2026	Muutos eur	Muutos%
Toimintatuotot	40 906	13 100	7 100	-6 000	-45,8 %
Toimintakulut	-435 930	-435 616	-439 591	-3 975	0,9 %
Toimintakate	-395 024	-422 516	-432 491	-9 975	2,4 %
Suunnitelman muk.poistot	-51 076	-82 935	-48 851	34 083	-41,1 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-446 100	-505 451	-481 342	24 109	-4,8 %
Kulttuuripalvelut	TP 2024	TA 2025(muut.)	TA 2026	Muutos eur	Muutos%
Toimintatuotot	23 748	56 916	44 281	-12 635	-22,2 %
Toimintakulut	-103 642	-134 007	-129 480	4 527	-3,4 %
Toimintakate	-79 894	-77 091	-85 199	-8 108	10,5 %
Suunnitelman muk.poistot	-3 250	0	0	0	0,0 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-83 144	-77 091	-85 199	-8 108	10,5 %
Nuorisopalvelut	TP 2024	TA 2025(muut.)	TA 2026	Muutos eur	Muutos%
Toimintatuotot	50 008	48 513	48 393	-120	-0,2 %
Toimintakulut	-150 028	-135 497	-134 206	1 291	-1,0 %
Toimintakate	-100 019	-86 984	-85 813	1 171	-1,3 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-100 019	-86 984	-85 813	1 171	-1,3 %
Liikuntapalvelut	TP 2024	TA 2025(muut.)	TA 2026	Muutos eur	Muutos%
Toimintatuotot	160 067	198 245	182 700	-15 545	-7,8 %
Toimintakulut	-606 478	-551 579	-581 013	-29 434	5,3 %
Toimintakate	-446 412	-353 334	-398 313	-44 979	12,7 %
Suunnitelman muk.poistot	-72 827	-72 363	-74 741	-2 379	3,3 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-519 239	-425 697	-473 054	-47 358	11,1 %

Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan hallinto

Toiminnan kuvaus

Toimialan tulosalueita on 5: hyvinvoinnin ja vapaa-ajan hallinto, kirjastopalvelut, kulttuuripalvelut, nuorisopalvelut ja liikuntapalvelut. Hyvinvoinnin ja vapaa-ajanpalveluihin kuuluu kirjasto, kulttuuri ja nuoriso- ja liikuntapalvelut.

Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelujen tavoitteena on tarjota kuntalaisille tasapuolisesti ja kysyntää vastaavasti monipuolisia ja laadukkaita elämänlaatua ja terveyttä edistäviä palveluita.

Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta vastaa kulttuuripalvelujen, liikunta- ja vapaa-ajanpalvelujen, kirjastopalvelujen ja nuorisopalvelujen järjestämisestä ja kehittämisestä. Lisäksi se vastaa mm. hyvinvoinnin lakisääteisten palvelujen järjestämistehtävistä sekä osallisuudesta ja järjestöavustuksista.

Muhoksen kunnanvaltuusto vahvistaa vuosittain kuntakohtaisen strategian, jonka pohjalta lautakunnat laativat strategian. Strategia ja hallintokunnan asettamat tavoitteet sekä toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi kirjataan ylös. Strategian toteutumista tarkastellaan osavuositarkastusten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Palvelujen tuottavuutta parannetaan noudattamalla hallintokunnassa tarkkaa talouden seurantaa ja annettujen resurssien tehokasta käyttöä. Talouden seurantaa ja reagoimista muutoksiin parannetaan edelleen myös yksikötasolla. Palvelutuotantoa kehitetään kunnanvaltuuston asettaman talousarvioraamin rajoissa. Mahdolliset lisämäärärahatarpeet tuodaan esille heti tarpeen ilmentyessä.

Talousarvion 2026 suurimpia epävarmuustekijöitä on mm. säästötoimien vaikutus palvelutasoon, henkilöstön työssäjaksaminen ja henkilöstön saatavuus, Kirkonkylän koulun väestönsuojan/ liikuntasalin rakentaminen ja kiinteistöjen ja piha-alueiden turvallisuus.

Muut keskeiset painopisteet ovat yhteistyön kehittäminen koko kunnassa ja hyvinvointi- ja vapaa-aikapuolen korostuminen kunnan hyvinvoinnissa ja sen kehittämisessä.

Hyvinvointi- ja vapaa-ajan painopiste vuonna 2026 tulee edelleen olemaan henkilöstön jaksaminen, työhyvinvoinnin ja työssäjaksamisen edistäminen. Yhdessä henkilökunnan kanssa on löydettävä keinoja työhyvinvoinnin kehittämiseen.

Vuonna 2026 pyritään vahvistamaan ja vakiinnuttamaan edelleen kunnan hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen työtä. Vuonna 2025 perustetun liikunta- ja hyvinvointipäällikön viran tehtäviin kuuluu mm. vastata nuoriso- ja liikuntatoimesta sekä kunnan hyvinvointityöstä yhteistyössä sivistys- ja hyvinvointijohtajan kanssa. Lisäksi liikunta- ja hyvinvointipäällikkö toimii hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnan esittelijänä sekä sivistys- ja hyvinvointijohtajan sijaisena.

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut järjestävät nuorisotoimintaa monipuolisesti yhteistyökumppaneiden kanssa. Nuorisotilatoiminnan lisäksi palveluihin kuuluvat etsivä nuorisotyö, kerhotoiminta, nuorten kulttuuritoiminta, tapahtumat sekä leiri- ja retkitoiminta.

Kunnassa toimii nuorten oma vaikuttajaryhmä, nuorisovaltuusto, jonka toimikausi on kaksi vuotta. Nuorisovaltuustolla on oma määräraha, jonka käytöstä he päättävät itse.

Lisäksi kunnan nuorisopalveluilla, Muhoksen seurakunnalla ja Muhoksen 4H -yhdistyksellä on yhteinen nuorten vaikuttajaryhmä, Muhoksen nuoret vaikuttajat. Ryhmän tarkoituksena on ohjata sekä kehittää toimijoiden yhteistyötä. Vaikuttajaryhmän kantavana ideana on kehittää toimijoiden päivittäistä toimintaa sekä toteuttaa mahdollisuuksien mukaan yhdessä erilaisia pieniä tapahtumia ja projekteja.

Tavoitteet

Uuden nuorisovaltuuston toimikausi alkoi vuoden 2025 alussa, ja sen toimikausi jatkuu vuoden 2026. Nuorisovaltuuston merkitys kasvaa kuntalaisten kuulemisen ja osallisuusohjelman myötä.

Vuoden 2026 talousarvioon ei sisälly toisen nuorisohjaajan palkkaaminen, mutta tulevaisuudessa Muhoksen kuntaan pitää saada toinen nuorisohjaaja.

Nuorisopalveluiden toimialalla tilatoimintaa järjestetään Tähtiareenan yhteydessä olevissa tiloissa. Tila toimii koulupäivien aikana oppilaskunnan tilana ja iltaisin sekä viikonloppuisin nuorisotilana. Nuorisotilan aukioloaikoja pyritään lisäämään ostopalvelusopimuksella jonkun yhteistyötahon kanssa. Talousarvioon varataan määräraha ostopalvelusopimukseen, jolla taataan nuorisotilan säännölliset aukiolot ja viikonlopputoiminta. Osa toiminnoista järjestetään verkkonuorisotyönä.

Vuonna 2026 järjestetään päiväleiri- ja retkitoimintaa sekä erilaisia tapahtumia lapsille ja nuorille. Kerhotoimintaa järjestetään kouluvuoden aikana yhteistyössä seurakunnan nuorisotyön kanssa. Kerhoissa ohjaajina toimivat kerho-ohjaajakoulutuksen käyneet nuoret ohjaajat nuorisotyöntekijöiden valvonnassa. Kerhotoimintaa kehitetään siten, että koulut ja nuorisopalvelut tuottaisivat ainakin osan kerhoista yhteistyössä.

Etsivää nuorisotyötä jatketaan vakituisena toimintana. Etsivään nuorisotyöhön vakituisena toimintana on mahdollisuus saada valtionapua. Hankerahoitus etsivään nuorisotyöhön kattaa vuoden 2025 loppuun ja valtionapua haetaan myös vuodelle 2026.

Päihteiden käytön ennaltaehkäisytyötä jatketaan kunnan päihdetyöryhmän kanssa. Kaikki nuorten tapahtumat järjestetään ns. nollarajatilaisuuksina. Kiinnitetään myös huomiota uusien ongelmakohtien, kuten sähkötupakan ja nuuskan käytön ennaltaehkäisyyn nuorten keskuudessa.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut tuottavat kuntalaisille, järjestöille ja muille liikuntatoimintaa järjestäville tahoille edellytyksiä harrastaa ja toteuttaa monipuolista liikuntaa erilaisilla liikuntapaikoilla sekä tuottaa monipuolisia liikuntapalveluja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa niitä tarvitseville. Liikunta-palveluihin kuuluvat liikunnanohjauspalvelut, tapahtumat, uimahallipalvelut sekä sisä- ja ulkoliikuntapaikat.

Liikunnanohjauspalveluissa tuotetaan ryhmäliikunnanohjauspalveluja yhteistyössä Oulujoki-Opiston kanssa mm. ikääntyvien liikunnanohjauspalvelujen osalta. *Liikuntaneuvontapalvelu* on vakiinnuttanut paikkansa palveluna ja sitä jatketaan ja laajennetaan 2026. *Soveltavan liikunnan* palveluiden tarvetta ja yhteistyökumppaneita kartoitetaan. *Harrastamisen Suomen mallin* ohjatut kerhot jatkuu 2026. Hankerahoitus Harrastamisen Suomen malliin kattaa vuoden 2026 kesään asti.

Tapahtumia järjestettiin yhteistyössä nuorisohjaus- ja kulttuuripalveluiden sekä järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa mm. uimahallilla, jäähallilla, Tähtiareenalla ja ulkoalueilla.

Uimahallipalveluissa normaalin uintitoiminnan lisäksi panostetaan lasten ja nuorten uimaopetukseen mm. kerhoilla ja kesäuimakouluilla.

Ulkoliikuntapaikat mm. ladut, jääalueet, tenniskentät ylläpidetään sekä terveysliikunnan, että kilpaurheilun tarpeisiin. Omaehtoista liikuntaa pyritään tukemaan laadukkailla ja helposti saavutettavilla liikuntapaikoilla. Omaehtoista liikuntaa tukee myös liikuntavälinelainaamo, joka toimii yhteistyössä kirjaston kanssa ja sen välineistöä on lisätty mahdollisuuksien mukaan.

Sisäliikuntapaikat mm. jäähalli, Tähtiareena, uimahalli, koulujen salit tarjoaa kuntalaisille, järjestöille ja muille liikuntatoimintaa järjestävälle taholle edellytyksiä harrastaa erilaista sisäliikuntaa. Sisäliikuntapaikkoja pääsee selamaan ja varamaan sähköisen tilanvarausjärjestelmän kautta 2026. Jäähallissa seurojen ja joukkueiden vakiovuorot jatkuu edellisten vuosien tapaan. Mailallisia ja Mailattomia yleisöluisteluvuoroja pyritään pitämään viikonloppuisin. Yleisövuorot näkyvät jäähallin kalenterissa. Tähtiareenan toiminta on jatkuu edellisten vuosien tapaan harjoitus-, tapahtuma- ja ottelukäytössä.

Tavoitteet

Liikuntapalveluissa pyritään tuottamaan kuntalaisten hyvinvointia tukevia liikuntapalveluja.

Yhteistyötä liikuntapalveluiden, Muhoksen urheiluseurojen ja muiden järjestöjen kanssa jatketaan. Urheiluseuroja toimintaa tuetaan toiminta- ja kohdeavustuksilla sekä alle 18 -vuotiaiden ilmaisilla harjoitusvuoroilla. Liikuntapalvelut jakavat stipendejä urheilusaavutuksista kunnassa hyväksytyn kriteeristön mukaan.

Tähtiareenan täysimittainen liikuntahalli mahdollistaa suurien liikuntatapahtumien järjestämisen. Suuria liikuntatapahtumia pyritään lisäämään 2026.

Kirkonkylän koulun uusi liikuntasali valmistuu elokuussa 2026. Sali mahdollistaa telinevoimistelun harrastamisen.

Oulujoki-Opiston ja liikuntapalveluiden yhteistyö ryhmäliikuntatuntien osalta jatkuu vuonna 2026. Pyritään perustamaan tarpeen mukaisia myös uusia ryhmiä Oulujoki-Opiston kurssitarjontaan.

Panostetaan ulkoliikuntapaikkojen kuntoon ja turvallisuuteen. Kunnostetaan kunnan hiihtoladut ja luistelukentät talousarvion sallimissa puitteissa. Jatketaan reaaliaikaisen hiihtoladujen ja luistelukenttien kunnossapidon seuranta kunnan www-sivuilla. Kannustetaan muhoslaisia hoitamaan kuntoa erilaisilla terveysliikuntatapahtumilla, mm. uimataitoviikolla, pyöräilykampanjoilla. Kehitetään sähköistä tilanvarausjärjestelmää.

Pyritään kehittämään ulkoliikuntapaikkoja talousarvion 2026 investointiohjelman mukaan.

Korkalanvaaran hiihtoladujen rakentamista ja parantamista koskeva reittisuunnitelma valmistuu 2026. Päivärinteen kuntoratojen kunnostukset on otettu huomioon teknisen toimen talousarvioesityksessä.

Jatketaan liikuntavälinelainaamon kehittämistä yhteistyössä kirjaston kanssa.

Kulttuuripalvelut

Tavoitteet, toimenpiteet ja talous

Muhoksen kunnan kulttuuripalveluiden toimia johdattaa Muhoksen kunnan strategia ja laki kuntien kulttuuritoiminnasta. Muhos on merkittävä kulttuuri- ja matkailukohde Rokua Geopark -alueella sekä Oulujokilaakson keskus, jossa viihtyisyys ja yhteisöllisyys ovat avainasemassa. Vuonna 2026 juhlimme osana Oulu2026-kulttuuripääkaupunkivuotta.

Muhoksen kunnan kulttuuripalveluissa työskentelee 100 % kulttuurituottaja (KP 3600), 13 % päivävahtimestari (KP 3610) ja vuoden 2026 talousarvioon ehdotettava 50 % iltaja viikonloppuvahtimestari (KP 3610). Kulttuuripalveluista vastaa Oulujoki-Opiston rehtori. Kulttuuriasioita käsitellään useassa eritiimissä kuten kunnan vapaa-aikatiimissä sekä kulttuurifoorumissa. Vapaa-aikatiimi vie kulttuuriasioita hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakuntaan.

Kunnan tehtävänä on tarjota taide- ja kulttuuripalveluita sosioekonomisesta taustasta, iästä ja asuinpaikasta riippumatta kuntalaisilleen ja taata näin kulttuuripalveluiden monipuolisuus ja saavutettavuus. Kunnan kulttuuripalvelut tukevat ja tuottavat palveluita yhteistyössä mm. luovien alojen yrittäjien sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa siten, että se toiminnallaan vahvistaa ja lisää alueen elinvoimaisuutta, identiteetin rakentamista, sivistystä ja virkistystä.

Vuodelle 2026 valmistellaan syksyn 2025 aikana uusi kulttuuriohjelma, joka pohjautuu Muhoksen kunnan kuntastrategiaan, alueelliseen kulttuuriohjelmaan sekä mm. THL:n (TEA-viisari) hyvinvointitavoitteisiin. Kulttuuriohjelmaan sisältyy kulttuurikasvatussuunnitelma, jonka toteutumista edistetään kunnan kasvatusyksiköiden edustajista, kulttuurituottajasta ja Oulujoki-Opiston rehtorista koostuva kulttuurikasvatustyöryhmä. Kulttuurikasvatussuunnitelma Tähtireitti on osa Muhoksen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmia.

Kulttuuripalvelut tarjoaa laadukasta kulttuurisisältöä myös tapahtumien muodossa. Kulttuuripalveluiden päätaphtumina vuodelle 2026 ovat:

- Muhoksen Vappu, rahoitus: Muhoksen kunnan viestintä
- Tarinoiden virrassa –yhteistapahtuma Utajärven ja Vaalan kuntien kanssa elokuun lopulla, rahoitus: Löytöretki taiteeseen -hanke
- Lemmenpolun valot, rahoitus: Kulttuuripalvelut 8 000 €, Oulun kulttuurisäätiö 1 000 €

o konseptia kehitetään vuodelle 2026

Vakiintuneeseen tapahtumien vuosikelloon kuuluvat myös mm. näyttelyiden avajaistapahtumat, Oulun kansainväliset lasten- ja nuortenelokuvien festivaali osana kulttuurikasvatussuunnitelmaa sekä Vanhustenviikko. Koivu ja Tähti -kulttuurikeskuksen saliin tuotetaan vuoden varrelle useita maksullisia tapahtumia kuten konsertteja ja teatteria. Kulttuuripalvelut toimii tuotanto- ja konsultaatioapuna myös monelle muulle Muhoksen tapahtumalle kuten MuhosMuksulle. Muhoksen Musiikkipäivät jää toteutumatta vuonna 2026.

Musiikkitapahtuman konseptia kehitetään vastaamaan paremmin kuntalaisten ja alueellisen yleisön tarpeeseen.

Vuonna 2025 kulttuuripalvelut on kokeillut elokuvien esittämistä kunnan omana työnä, mitä varten palkattiin määräaikainen iltaja viikonloppuvahtimestari (50 % työaika) 31.12.2025 saakka. Elokvatoiminnan tavoitteena on ollut kattaa tuotollaan vahtimestarin palkkakulut sekä elokuvien hankinta- ja markkinointikulut. Kulttuuripalvelut ehdottaa vuoden 2026 talousarvioon iltaja viikonloppuvahtimestarin 50 % toimen jatkamista joko määräaikaisesti tai vakinaistaen. Iltaja viikonloppuvahtimestarin palvelut ovat mahdollistaneet myös rikkaan tapahtumavuoden kulttuurikeskuksella.

Muhos on mukana Oulu2026-kulttuuripääkaupunkihankkeessa kunnanvaltuuston päätöksellä. Kulttuuripalvelut edistää yhdessä Humanpolis Oy:n kanssa Löytöretki taiteeseen –hankekokonaisuuden toteutumista. Tämän lisäksi kulttuuripalveluiden aiemmin mainittuja vuoden 2026 päätapahtumia on haettu osaksi Oulu2026-ohjelmaa.

Kulttuuripalvelut hakee vuonna 2026 ulkopuolista rahoitusta kulttuuripalveluiden, sidosryhmäyhteistyön ja tapahtumien kehittämiseen.

Koivu ja tähti -kulttuurikeskus

Kulttuuripalveluiden toimintatila Koivu ja Tähti -kulttuurikeskus jatkaa kehittymistään eläväksi kulttuurin keitaaksi vuonna 2026. Toimenpiteinä tätä kohti on tavoite jatkaa ilta- ja viikonloppuvahtimestarin tehtävää (50 % työaika) joko määräaikaisena tai vakituksena, kehittää kulttuuritilojen myyntiä ja markkinointia sekä toteuttaa ohjelmahankintaa kuratoiden sisältöjä vastaamaan kulttuuriohjelman tavoitteita. Vuosina 2023–2024 uudistettu kulttuurikeskus on yksi vahva toimija Oulu2026 -kulttuuripääkaupunkihankkeessa ja tarjoaa monipuolisen lähimatkailukohteen alueella.

Elokvien hankintaan varataan 12 000 euroa ja niiden markkinointiin 1 500 euroa. Kulttuurikeskuksen tapahtumatuotantoon kuten artistihankintoihin varataan 2 000 euroa. Tuottoa elokuvista ja kulttuurikeskuksella järjestettävistä tapahtumista odotetaan kertyvän 32 000 euroa ja elokuvien yksityisnäytöksistä 4 000 euroa. Tuotot ovat sidonnaisia riittävään henkilökunnan määrään. Kulttuurikeskuksen aulassa toimiva ravintolayrittäjä tuottaa 4 781 euron vuokratuoton.

Kirjastopalvelut: pääkirjasto ja kirjastoauto

Palvelukuvaus

Muhoksen kirjasto tarjoaa asiakkailleen tasapuolisesti laadukasta, ajanmukaista ja asiantuntevaa kirjasto- ja tietopalvelua, mahdollisuuksia erilaisiin elämyksiin sekä tiedonhallintataitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen. Kirjasto panostaa myös oheistoimintaan ja sähköisten palveluiden opastukseen. Tärkein perustehtävä liittyy lukutaidon kehittämiseen ja lukemisharrastuksen tukemiseen. Uusin tehtävä liittyy yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistämiseen sekä aktiivisen kansalaisuuden, demokratian ja sananvapauden edistämiseen. Kirjaston toimintaa tukee alueellinen, valtakunnallinen ja kansainvälinen kirjastoverkko sekä muut yhteistyökumppanit.

Tärkeimmät erillistavoitteet ja toimenpiteet

Talouteen liittyvä tavoite on kustannusten pitäminen määritellyissä rajoissa. OUTI-kirjastojen tiivis yhteistyö tuo mukanaan toiminnan kehittämismahdollisuuksia pienin, monille harteille jakaantuvien kustannuksien. Yhteishankinnat ovat kauttaaltaan edullisempia kuin yksittäiset hankinnat. Oulun kaupunginkirjasto yhtenä OUTI-kirjastona ja alueellisena kehittämiskirjastona on tärkeä asiantuntijaresurssi. Yhteistyötä tehdään myös kaikkien Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin kirjastojen kanssa mm. yhteisen e-kirjaston muodossa. Yhteinen avoimeen lähdekoodiin perustuva kirjastojärjestelmä tuo huomattavia kustannussäästöjä. Myös Muhoksen lukion kirjasto ja Kirkonkylän alakoulun kirjasto ja Hyrkin koulukirjasto kuuluvat myös samaan heille maksuttomaan Koha-kirjastojärjestelmään.

Palveluiden osalta yleisesti tavoitellaan 80% tyytyväisyysastetta, jota mitataan jatkuvalla palautteen keräämisellä. Kirjastotilojen korjaus- ja muutostyöt saatiin valmiiksi elokuussa 2024. Tilojen uudelleenjärjestelyssä haluttiin ottaa huomioon erityisesti kirjaston merkitys tilana, yhteisöllisenä kokoontumispaikkana. Lasten ja nuorten palveluita haluttiin myös parantaa ja tarjota heille tiloja ajanviettoon. Kirjastossa on asiakasraati, joka koostuu eri ikäisistä kirjaston käyttäjistä, joiden osallistamisella saatiin arvokasta tietoa tilojen uudelleenjärjestelyn ja omatomikirjastopalveluiden suunnittelussa sekä muiden palveluiden kehittämisessä.

Kirjastotyön yksi perustavoite on lukutaidon kehittymisen ja lukemisharrastuksen tukeminen. Lasten ja nuorten kirjastotyön osalta ylläpidetään kirjaston ja koulujen välistä yhteistyötä. Alakouluissa on käytössä kirjastoreitti, jolla turvataan yhdenmukainen palvelu kaikille tietyn vuosiluokan oppilaille ja yläkoulussa on käytössä äidinkielen ja kirjallisuuden opettajien kanssa tehty yhteistyösopimus. Myös kunnan varhaiskasvatuspalveluiden kanssa on tehty yhteistyösopimus. Lisäksi kirjasto on mukana kunnan kulttuurikasvatussuunnitelmassa.

Tietyt vuosiluokat kutsutaan vuosittain kirjastovierailulle, jolloin heille opetetaan tiedonhakua, kirjaston käyttöä ja vinkataan kirjallisuutta. Lisäksi henkilökunta tekee kouluvierailuja. Kirja-aineistoa tuodaan tutuksi kirjoihin liittyvien tietokilpailujen, lukukilpailujen sekä viikoittaisten satutuokioiden avulla. Satutuokioita järjestetään myös kirjastoautossa kahdella reitillä, joissa on yhteensä viisi tuokiota. MLL:n perhekahvilatoimintaa järjestetään kirjastossa ja kirjaston henkilökunta järjestää sinne lukemisen edistämiseen liittyvää toimintaa ja ohjelmaa. Myös erilaisilla tapahtumilla houkutellaan lapsia ja aikuisia lukemisen pariin. Kirjasto osallistuu mahdollisuuksien mukaan erilaisiin tapahtumiin pop-up kirjaston tai

erilaisten lukemisen edistämiseen liittyvien ohjelmanumeroiden muodossa. Ikäihmisille esitellään kirjaston palveluja ja kirjasto osallistuu vuosittain vanhustenviikkoon digiopastuksen ym. muiden tapahtumien merkeissä. Kirjasto on osallistunut vuosittain lokakuussa järjestettävään kansainväliseen 24 tuntia sarjakuvaa-tapahtumaan. Koululaisten talvi- ja syyslomaviikolle järjestetään joka vuosi ohjelmaa. Marraskuussa peliviikolla järjestetään vuosittain pelipäivä yhteistyössä 4H:n kanssa.

Kirjastolain uusimman tehtävän innoittamana on tarkoitus kehittää uudesta perusparannetusta kirjastosta päättäjien ja kuntalaisten kohtaamispaikka ja järjestää toimintaa, joka helpottaa kynnystä kuntalaisten vaikuttamiseen ja parantaa vaikuttamismahdollisuuksia kuntalaisia koskeviin asioihin.

Kirjaston toiminnan tavoitteena on kirjojen sisältöjen esille tuomisen lisäksi tarjota mahdollisuuksia viihtymiseen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen. Kirjastossa järjestetään kauno- ja tietokirjallisuuspiirejä sekä käsitöitä ja kirjallisuutta yhdistelevä Lankaklubi, joka toimii vapaaehtoisen vetäjän voimin. Paikalliset kirjailijat vierailevat kirjastossa esittelemässä teoksiaan mahdollisuuksien mukaan. E-aineistojen ja palveluiden opastamiseen panostetaan. Kirjastossa annetaan myös jatkuvaa digiopastusta.

Yhteistyötä tapahtumajärjestelyissä kulttuurifoorumin muodossa jatketaan kulttuuripalveluiden, nuoriso- ja liikuntapalveluiden, seurakunnan ja eri yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Toiminta on ollut hyvin hedelmällistä ja olemme yhdessä saaneet hienoja tapahtumia aikaan. Kirjasto osallistuu isompiin tapahtumiin jollain pienimuotoisella lukemisen edistämiseen ja kirjallisuuden esilletuomiseen liittyvällä ohjelmalla.

Kirjastoautotoimintaa on tuotettu Muhoksella vuonna 2025 50 vuotta. Juhlavuoden kunniaksi haettiin aluehallintovirastolta valtionavustusta ”Kirjat kyydissä kylille hankkeeseen”. Hankkeen tiimoilta on tehty asiakaskyselyjä auton asiakkaille, järjestetty lukukilpailu alakouluille ja Taiteiden yössä kaksi

kirjallisuustapahtumaa Muhoksen kylillä. Vielä on tarkoitus järjestää nuorille suunnattu tapahtuma Päivärinteellä, satuvaalit kirjastoauton maskotin valitsemiseksi sekä hankkeen päätöstapahtuma.

Syksyllä 2025 haettiin valtionavustusta aikuisten lukutaitotyön kehittämiseksi yhteistyössä Utajärven ja Tyrnävän kirjastojen kanssa. Tarkoituksena on palkata vuodeksi hanketyöntekijä kehittämään aikuisten lukutaitotyötä tavoitteellisemmaksi, mikäli avustusta saadaan.

Talous

Tuottoa saadaan kotiseutuhuoneen tilavuokrista silloin kun tila on kunnan ulkopuolisen toimijan käytössä eikä tilan käyttäjä ole yleishyödyllinen yhdistys. Kirjaston asiakasmaksuja ei Outi-kirjastojen yhteisellä päätöksellä koroteta, koska kirjaston tulee olla saavutettava palvelu kaikille varsinkin silloin, kun kaikki muut kustannukset nousevat. Myöhästymismaksuista saadaan nyt enemmän tuottoa, koska pankkikorttimaksupäätte on ollut käytössä. Yleisestä maailmantilanteesta johtuvan hintojen nousun vuoksi ainakin kirjallisuuden, lehtien ja polttoaineiden osalta kulut tulevat todennäköisesti nousemaan.

Säästötoimien vaikutus palveluihin

- aukioloaikojen lyheneminen (omatoimi) (kirjastolaki 6§ 1. momentti: tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon) Omatoimipalvelu aikana em. palvelut eivät ole käytössä.
- aikuisten ja senioreiden lukemisen edistäminen (kirjastolaki 6§ 3. momentti: edistää lukemista ja kirjallisuutta), priorisointi on lasten ja nuorten lukemisen edistämisessä, joten aikuisten kohdalla nämä palvelut vähenevät.
- lukemisen edistämiseen liittyvät tapahtumat (kirjastolaki 6§ 3. momentti: edistää lukemista ja kirjallisuutta). Ei ole aikaa tapahtumien järjestämiselle henkilökuntaresurssin vähenemisen vuoksi.
- yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistäminen (kirjastolaki 6§ 6. momentti: edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.) Tätä tehtävää on hoidettu vuonna 2023 hankerahoilla ja saatu hieman toimintaa käynnistettyä, mutta jatkossa tämä on yksi tehtävistä, joka jää pois, mikäli henkilökuntaa vähennetään.
- Kehittäminen (hankkeet) (kirjastolaki 11§: Yleinen kirjasto toimii ja kehittää toimintaansa yhteistyössä muiden yleisten kirjastojen, Kansalliskirjaston, Varastokirjaston, Saavutettavuuskirjasto Celian sekä muiden korkeakoulukirjastojen, oppilaitoskirjastojen ja erikoiskirjastojen kanssa. Yleinen kirjasto voi tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi toimia yhteistyössä viranomaisten, kirjastoalan toimijoiden, päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten sekä muiden yhteisöjen kanssa. Hankerahojen hakemiseen ja muuhun hankkeisiin liittyvään toimintaan ja yhteistyöhön muiden toimijoiden kanssa jäisi vähemmän aikaa jatkossa.
- Koulutuksiin ei voitaisi osallistua tarvittavaa määrää/vuosi.

Suosituksen mukaan kirjastossa tulisi olla henkilökuntaa vähintään 0,8 htv/1000 asukasta. Muhoksen kirjastossa tulisi olla siis suosituksen mukaan 7,2 työntekijää.

Kirjastolain 1 momentissa tarkoitettua tehtävää hoitamiseksi yleisellä kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö.

Kirjallisuusmäärärahan vähenemisen seurauksena vuonna 2025 hankittiin 850 uutuuskirjaa vähemmän. Koska toiminnan painopiste on lasten ja nuorten lukemisen edistämisessä niin suurin osa tuosta vähennyksestä suunnattiin aikuisten kirjallisuuteen. Tämän seurauksena uutuushyllyt ovat tyhjemmät ja kirjoja joutuu jonottamaan varausjonoissa aiempaa kauemmin, tietokirjallisuuden osalta tieto saattaa olla jo vanhentunutta, kun se vihdoin saavuttaa asiakkaan. Lisäksi tämä lisännyt muuta työtä, kun seutulainojen ja kaukolainojen määrät ovat kasvaneet. Lehtinimekkeitä jouduttiin vähentämään 23 kappaletta, eli kolmasosa vuonna 2024 tilatuista lehdistä on karsittu tarjonnasta pois.

Lisäksi kansalaisen oikeus luotettavalle tiedonlähteelle pääsemiseksi heikkenee. Tämä vaikuttaa myös yhteiskunnalliseen kriisivalmiuteen ja varautumiseen ja olemme entistä alttiimpia vieraan vallan vaikuttamisyrityksille. Lukutaidon yhteys yhteiskunnan vakauteen ja rauhaan nähdään merkityksellisenä myös kansainvälisesti. Nyky-yhteiskunnassa lukutaito on eloonjäämistaito. Kirjallisuuden heikompi saatavuus lisää yhteiskunnallista eriarvoisuutta ja lukutaidon sosioekonominen eriytyminen lisääntyy entisestään. Heikko lukutaito maksaa Suomelle vuosittain osaamisvajeena lähes 3,9 miljardia euroa. Ne, joilla on hyvä lukutaito hallitsevat maailmaa.

Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut perustettavat ja lakkautettavat toimet ja virat

Vakinaiset

Määräaikaiset

Kirjaston ja kulttuurin vahtimestari 50% 1.1.- 31.12.2026.

Kirjastoautonkuljettaja 100% 1.7.-31.12.2026